

ESTONIA TEATER

„Niskamäe naised“

Hella Vuolijõe näidend. Proloog ja 4 pilti.

Soomkeelest tõlkinud **Niina Murrlik**.

Näitejuht: Helsingi Kansanteatri dir. mag. **Eino Salmelainen**.

Dekoratsioonid: **Albert Vahtram**.

O S A L I S E D :

Niskamäe vanaperenaine	Liina Reiman
Aarne Niskamäe, tema poeg agronoom	Ants Lauter
Marta, Aarne naine	Lis Lindau
Anna-Liisa, üliõpilane	Mercedes Kamp
Praost	Albert Üksip
Praosti pruut	Betty Kuuskemäe
Ilona	Mare Leet
Arst	Harry Paris
Apteeker	Juhan Tõnopa
Simola peremees	Arnold Vaino
Nikkila peremees	Ants logi
Penttiia peremees	Aug. Michelson
Nikula perenaine	Koidula Poppel
Marttia perenaine	Susi Lipp-Jakobson
Opetaja Vaino	Jiri Kogert
Välitseia	Theodor Krull
Karjaloidia	Lydia Sepa
Teleoni-Sandra	Meta Luis
Serafina, tema õde, koolitsetnija	Albina Kausi
Pilli-Jussi	Ernst Korn
Salli, koatidruk	Alice Seerman
Vaike Tiidu	Valli Limit

Kohi: praegusaja Häme suurvalu. Proloogi ja esimese pildi vahel nelj kuud. Teise ja kolmanda pildi vahel — pool tundi. Kolmanda ja neljanda pildi vahel — üks päev.

Vahetajad pärast I ja III pilti.

Algus kell 1/28 õhtul. Lõpp kella 1/211 paigu õhtul.

Selina vaip 1. p. ja akna kardinaid proloogis ja 4. pildis kangruut H. PIKAT'ilt Tallinn

Märkus: 1) Tagaühtööd piletide hind võetakse arvesse ainult siis, kui odavam pilet kaalima hinnalise vastu vahetatakse.

2) Saali, jalgatruu- ja riieteholuruumes on suitsetamine keelatud. Suitsetajaid palutatakse alati suitsuasetamiseks määratud ruumid tavaliselt, mis ei ole määratud juurde. Korraldumise teenistuses olevatel ametnikudel on eeskirja, korra- ja riieteholuruumi sissele korraldumise juhtida, mille alla peavad piletid võetakse.

3) Ettekanne ajal on saali üheski kiim.

Jahatus

S a t e s ö n a k s .

Arvatavasti ei ole liialdus loota, et käesolev näidend vallutab meil lavastusele tules sama laiadasi šampatiidid, nagu see on olnud Soomes, ta kodumaal. „Niskamäe naised“ ilmumine pole rahvusvaheliseks sündmuseks saanud mitte ilma tõhusate põhjusteta.

Kas ei peitu selle näidendi suur europaud vahest asjaolu, et siin on autori pätioiu ja kogemuste kaudu tähinenud eesti Muigimaa ja soome Häme viitatus, et siin on jälle korv hubaselt ja tähtsasti monumentaalselt kujutatud tisedad ning iselendavat põhjamaist talupoeglust? Jälgigem vaid Niskamäe Vanaperenaise kindlat, valitsevat ja samas inimlikult mõistvat tegutsenist ning ta kindumust talusse, m a a s e . Vanaperenais ja ta mõjuatust ümbrust siimas pidades arvame tööpööllest, et peamiselt kannavad Hella Vuolijõe meenukat näidendi võltsimatu varske maahõng (tüüpides ning kõnelusis) ja, tahaks öelda, soome-eesi talupoegluste ühe kõrgema esindaja kuju. See esindaja on väga teadlik oma nõudeist ja lõppeks oma vanameelsest. Ta kehastab talupoeglikku maailmavaadet ranget, ent ühtlasi kultuurisel ja inimlikul tasemel.

Kuid ühe kindlatimelise valitsejaiseloomu, ühe pätimussist kinnihoidija inimlik suurus ega ta vaadetegei mõõt ei avaldu lavatooses — ega eluski — kunagi täielikult ja huvitavamalt kui kokkupõrkes teissuguse maailma inimestega — teistimõtlejatega. Hea näidendi tunnus on toisest maailmavaatelise võitluse dihepõmmine isikute omavahelise võitlusega. Seda nõuet täidab „Niskamäe naised“ täiel määral. Ses näidendis on päris tavaiisele „prantsuslikute“ abielurikkumis-süstele tilatava kindlusega üles ehitatud kogu meie sisenaima kaasakiskv eluvõitludraama — ja nimelt sel teel, et täisvõitludraama „vana maailma“ esindajale — vanaperenaisele — on vastaseks antud täisvõitludraama uue maailma“ eestvõitleja — professoritar Ilona Ahlgren. Need kaks naist m õistavad oma vastakusest hoolimata teineteist just raskemal hetkil; nad koguni armastavad teineteist, kuigi elu neid sunnib pärast heldimomente kohe jälle eemaldama teineteist. „Niskamäe naised“ puhul on märgitud, et säärase inimeste vastastikune võitlus annab aihu sellest, kuidas kultuurse rahva keskkonnas üldse peaks toimuma maailmavaadete ja klassidegi omavaheline võitlus.

„Niskamäe naised“ on võit antud uuele maailmale, noorusel, — noile, kes võivad öelda traditsioonide näjal elutsejale: „Meilt nõutakse teissugust seigroogu ja strugust elus.“ See „teissugune strugus“ tähendab julgust võidelda kaasinimeste, enese, kõige inimliku eest — kõige kivienu ja dilektohtuse vastu. Ka sel juhul, kui vabama maailma eest võitleja — Ilona — oleks näidendis kaotanud, jätkaksid ta mõtled meile teadvuses ometi võitajaks: see on tema, kes toob avarust, mõtet ja üht harilikku enesega-rahutolejate ringi. Näeme, et „Niskamäe naised“ annab peamise dünaamika see oma kordumises alati uus ning põnev vaatetmäng, mis vanast Kreekast kuigi tänaseni on paelunud hulki teatreis: see on inimekonna „ümberündimise“ optimislik drama.

„Niskamäe naised“ on ümberündimise, avaruse poole võitlejaks vanaperenaise poeg Aarne — abielumees, kes armub Ilonasse ja lõppeks läheb temaga maailma. Seda ta ei tee ainult pimedast kirest. Vastupidit — ta ütleb, et Ilona on õpetanud teda nägema elu. Aarne on kõiges oma „ilgimimlikus“ kõhklemisses ja esialgses ebasirguses seda usutavam ja intimese-tähtsavam kuju, samuti nagu ta närvilik ja jõueult pealiskaudne naine Marta. Et aga Aarne ei ole vaid mängurkann ta pärist võitlevate naise kätes, seda ütlevad ta täiesti vabatähtlik glöpp-otusustas ja ta sõnad: „Nüüd üksikord on mu elu mu enda kätes.“